

Václav Morávek

Bc. Jan Kopecký, učo 406985

Václav Morávek

- známý jako Pobožný pistolník
- 8. srpna 1904 (Kolín) – 21. března 1942 (Praha)
- v meziválečném období důstojník československé armády
- za druhé světové války hrdina českého protinacistického odboje
- člen legendární skupiny přezdívané gestapem Tři králové
- krycí jména *León*, *Mladý*, *Vojta*, *Ota* a *Procházka*

Rodina

- Otec Josef, původně strojný inženýr, působil jako středoškolský profesor na kolínské zemské řemeslnické škole
- Matka Jaroslava byla velice zbožná žena, činná v různých spolcích, jejímž hlavním úkolem v rodině bylo starat se o domácnost
- Měl s ní hluboký vztah = zásadně ovlivnila vytváření jeho hodnotového žebříčku (především duchovně), v době okupace ho i přes riziko perzekuce všemožně podporovala
- Sourozenci – starší sestra Jarmila a mladší bratr Zdeněk (oba zemřeli dlouho po válce)

Dětství a mládí Václava Morávka

- Morávkovým velmi záleželo na vzdělání svých dětí
- Nejprve vychodil pět tříd obecné školy a od roku 1915 studoval na kolínském gymnáziu (zde v r. 1923 odmaturoval)
- Mezitím v r. 1921 zemřel jeho otec, a tak připadla těžká povinnost postarat se o svoji matku a mladšího bratra na Václava a jeho starší sestru
- Ve volném čase se aktivně věnoval skautingu, v letech 1920 až 1923 vykonával funkci sborového vůdce jednoho z kolínských oddílů

Vojenská kariéra

- Po dobrovolném odvodu v březnu 1923 nastoupil 1. října k pěšímu pluku v Terezíně
- Důvodem byly pravděpodobně dluhy, které otec po své smrti zanechal rodině
- 5. října byl odeslán jako frekventant na Vojenskou akademii v Hranicích, kterou ukončil v hodnosti poručíka dělostřelectva v srpnu 1925
- Poté byl odvelen do Olomouce, kde absolvoval dělostřelecký kurz. Znovu nastoupil k dělostřeleckému pluku v Olomouci. Zde sloužil v různých funkcích až do roku 1931.

Vojenská kariéra

- Dne 15. září 1931 byl v hodnosti nadporučíka odeslán do Vyššího jezdeckého kurzu a následně jezdecké školy v Pardubicích
- Z Pardubic se 30. července 1933 vrátil zpět do Olomouce, kde sloužil v různých funkcích až do okupace Čech a Moravy
- Vojenskou službu ukončil v hodnosti štábního kapitána
- Po válce (v roce 1945) byl Morávek in memoriam povýšen do hodnosti podplukovníka dělostřelectva
- Dne 8. května 2005 prezident Václav Klaus udělil Morávkovi in memoriam (stejně jako Balabánovi a Mašínovi) hodnost brigádního generála

Osobnost

- Vynikal elegancí a vybraným vystupováním
- Ačkoliv byl hluboce zbožný a přemýšlivý, ve společnosti za šprýmaře
- Ve volném čase rád četl, psal verše a měl rád zvířata
- Měl kladný vztah k ženám, ale nikdy se neoženil a vlastní rodinu nezaložil. Důvodem zřejmě byla špatná ekonomická situace rodiny – finančně podporoval jak svou matku, tak bratra
- Miloval především koně, věnoval se jejich drezuře i parkuru, vlastnil dobrmana jménem Ryn

Osobnost

- Jeho nadřízený plukovník Josef Bartoš, velitel 7. polní dělostřelecké brigády, ho v roce 1937 charakterizoval takto:

„Václav Morávek je velmi snaživý, podnikavý a svědomitý, s velmi vyvinutým smyslem pro odpovědnost... Mimo službu je kamarádský, veselý a vtipný se sklonem k povídavosti... Je zároveň velmi sebevědomý, ale poněkud citlivý, avšak bez škodlivých sklonů. K jeho intelektuálním schopnostem patří velká bystrost, chápavost a schopnost logického uvažování... V oblasti tělesné zdatnosti jej hodnotím jako vytrvalého a dosti odolného... Jeho zevnějšek je slušný a spořádaný. Má velmi dobrý vliv na podřízené, dovede udržet kázeň a umí vyžadovat práci.“

Mnichov a okupace

- V září 1938 se Morávek v rámci své jednotky připravoval na střet s německou armádou, který však nepřišel, neboť došlo k Mnichovské dohodě
- 15. březen 1939 (okupace Čech, Moravy a Slezska) Morávka zastihl v Olomouci u 107. dělostřeleckého pluku (21. března byl demobilizován)
- Krátce poté se u Moravské Ostravy pokusil o přechod do Polska, ale neúspěšně. Poté se vrátil zpět do Kolína, kam byl přidělen jako nižší správní úředník k Úřadu práce
- Práce „škrabala“ ho neuspokojovala a brzy požádal o přeložení do Českého Brodu (tam už ale nikdy nenastoupil)

Odbojová činnost – Tři králové

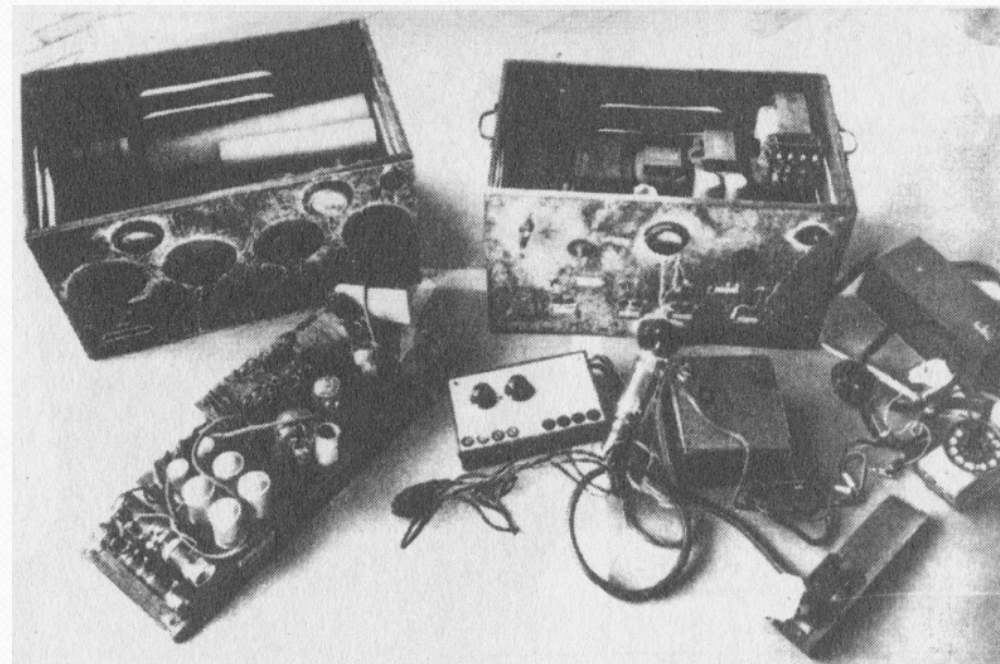
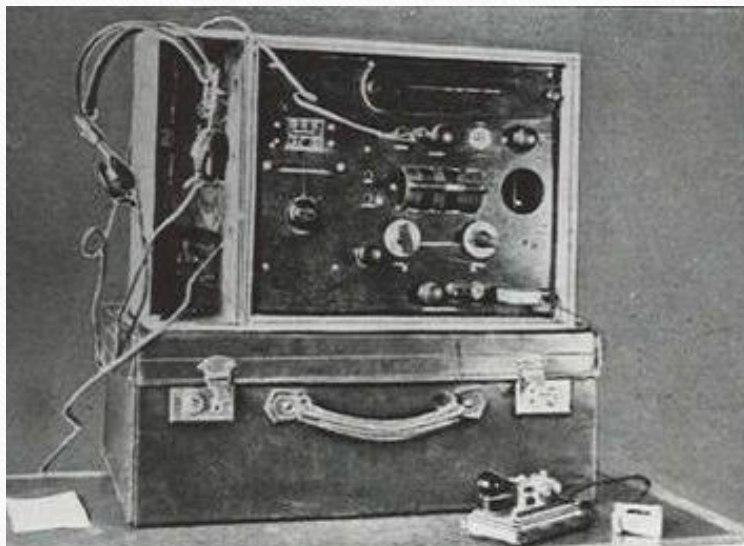
- Společně s dalšími bývalými důstojníky československé armády se podílel na budování krajské organizace Obrany národa (kolínská divize se nazývala „Pribina“)
- v létě 1939 převelen do Prahy a zařazen do štábu divize při Zemském velitelství Čechy jako zpravodajský důstojník. Na podzim 1939 se v Praze seznámil s podplukovníkem Josefem Balabánem a podplukovníkem Josefem Mašínem, s nimiž vytvořil zpravodajsko-diverzní skupinu, později známou jako Tři králové
- Skupina, která sama sebe zřejmě nazývala Tři muzikanti nebo Tři mušketyři, shromažďovala řadu informací ze všech sfér života protektorátu, které vyhodnocovala a odesílala do zahraničí (zpočátku pomocí kurýrů, později výhradně radiotelegraficky)

Odbojová činnost – Tři králové

- Na jaře 1940 byl nucen přejít do ilegality, neboť se mu na stopu dostalo gestapo
- Od konce jara 1940 se na žádost plukovníka Františka Moravce, přednosty II. odboru Ministerstva národní obrany v Londýně, intenzivně pracovalo na znovunavázání kontaktu s Paulem Thümmelem, známým jako agent A-54
- Na doporučení Josefa Balabána se stal spojkou Morávek, mimo jiné pro vynikající znalost němčiny. Styky se podařilo navázat v létě 1940 a s několika pauzami trvaly do března 1942
- Role Thümmela nebyla dosud vysvětlena, avšak hodnota jím dodaných informací byla velmi vysoká a kontakty s ním měly absolutní prioritu

Odbojová činnost – Tři králové

- Spojení s Londýnem obstarávaly vysílačky *Sparta I* a *Sparta II*, později krátkou dobu i *Libuše*

Diverzní a sabotážní činnost

- rozmístování výbušnin na lokomotivy, které mířily do Německa či Itálie
- výbušné brikety házeli i na haldy uhlí u kasáren a jednou i u Petschkova paláce (výbuchu zabránil kotelník, který si všiml nálože)
- zakládali požáry a umísťovali bomby v některých továrnách vyrábějících válečný materiál
- nejznámější diverzní akcí byl výbuch nálože na Anhaltském nádraží v Berlíně (do Berlína byl puma dopravena průvodčím a spolupracovníkem odboje Janem Karlem), který měl v prosinci 1940 za cíl zlikvidovat vlak Heinricha Himmlera (ke smůle atentátníků vlak kvůli poruše přesměrován na jinou stanici)

Diverzní a sabotážní činnost

- Výbušniny sháněli na různých místech. Část pocházela ze semtínské Explosie, část pašovali z Jugoslávie
- Skladiště zbraní a munice měli u rodiny Líkařů, kteří vlastnili klempířství na Bílé hoře. Odtud zakonzervované a v sudech uložené zbraně rozváželi na různá místa a zakopávali je
- Morávek se podílel i na tajné likvidaci několika nacistů, na čemž spolupracoval i Paul Thümmel. Jednalo se například o pracovníka gestapa, který se podílel na mučení Josefa Mašína. Ten byl údajně otráven cigaretou.

Odbojář a šprýmař Morávek

- Byl vynikající střelec (předválečný přeborník Československé armády ve střelbě z pistole) a všude s sebou nosil dvě pistole a několik zásobníků
- Jelikož byl též hluboce věřícím křesťanem, neodmyslitelnou družkou jeho pistolí byla kapesní Bible kralická (bylo-li to možné, každý večer si v ní četl)
- Morávek vynikal mezi Třemi králi místy až ztřeštěnou odvahou. Na pražské velitelství gestapa pravidelně doručoval ilegální časopis *V boj* (říkalo se tomu „povinný výtisk“)
- neváhal navštívit v převleku oblíbenou hospodu Oskara Fleischera, šéfa skupiny pověřené jeho dopadením, a nechal si od něj připálit cigaretu

Destrukce Tří králů

- Na jaře 1941 se gestapu podařilo skupinu Tří králů rozbít; v dubnu byl zrazen a zatčen Balabán, v květnu byl potom zadržen Mašín, když kryl ústup svých spolubojovníků z obklíčeného bytu v Nuslích. Při riskantním útěku oknem přišel Morávek o levý ukazováček, jenž si uřízl o drát vysílačky
- Morávkovy plány na vysvobození Mašína selhaly, neboť ten byl po nezdařeném pokusu o útěk převezen z podolské nemocnice na Pankrác a bedlivěji hlídán
- Morávek se však nehodlal vzdát. V radiodepeších apeloval na české exilové představitele, aby Britům navrhli vyměnit Balabána s Mašínem za zajaté německé důstojníky, k čemuž nicméně nedošlo

Destrukce Tří králů

- Dům v Čiklově ulici 1238/19 (Pod Terbkou) Praha 4 – Nusle
- Zde byl zatčen podplukovník Josef Mašín.
- Šipkou je označeno okno, odkud uprchli štábní kapitán Václav Morávek s četařem Františkem Peltánem.

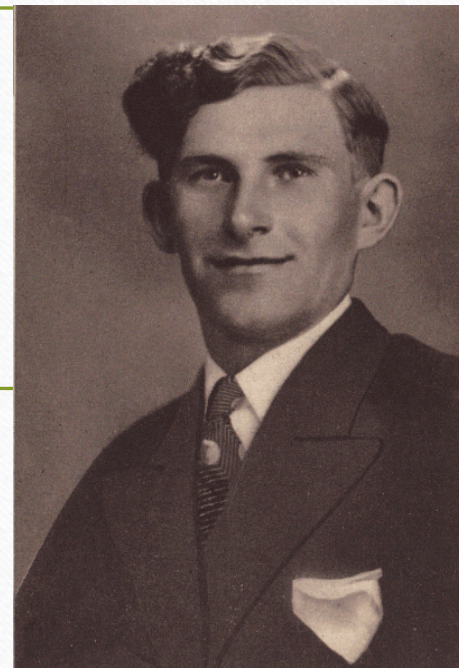

Na vlastní pěst

- Přes zatčení spolupracovníků se mu spolu s radistou Františkem Peltánem dařilo udržet v chodu vysílačku a zůstat ve spojení s Thümmelem
- Na podzim 1941 a v lednu či únoru 1942 navázal kontakt s odbojovými skupinami Kapitán Nemo a Jindra, neboť na zbývající síť ON již bylo napojeno gestapo
- V říjnu 1941 odhalilo gestapo vysílačku *Sparta I* a skrze tento úspěch se dostalo na stopu agenta A-54
- Krátce nato byl Thümmel poprvé zatčen pro podezření ze spolupráce s odbojem. Od něj se gestapo dostalo, mimo další lidi, na stopu Morávkovi

Na vlastní pěst

- Smyčka se ale utahovala pomalu, neboť Morávek byl v té době odtržen od oficiálních struktur odboje
- Sám si zařídil tzv. střelecké skupiny, jejichž členové byli jakýmsi Morávkovými pistolníky, jež hodlal využívat na různé diverzní akce. Plánoval dokonce přepad pankrácké věznice. K jeho nejvěrnějším spolupracovníkům patřil rotmistr Václav Řehák zvaný Fešák
- Brzy ráno 20. prosince 1941 byl skupinou osmi gestapáků překvapen v podkrovním bytě s jediným východem, ale díky své rychlé reakci, odvaze a příznivé souhře okolností se ještě dokázal z obklíčení prostrílet

Silver A a Anthropoid

- V březnu 1942 se paraskupině Silver A podařilo po několika neúspěších navázat kontakt s Morávkem a jeho prostřednictvím i s A-54 (spojení s ním bylo přerušeno od října 1941)
- Vysílačka *Libuše* tak mohla konečně odvysílat do Londýna dlouho očekávanou zprávu o obnovení spojení s prominentním špiónem. Spokojenost však měla jen krátké trvání
- Thümmel, v únoru 1942 podruhé zatčený a propuštěný 2. března pod příslibem spolupráce, byl již pod bedlivým dohledem gestapa. To doufalo, že je přivede na stopu odbojářů a parašutistů

Silver A a Anthropoid

- Dne 20. března 1942 obdržel Morávek na schůzce s Alfrédem Bartošem fotografie příslušníků Silver A s tím, že pro ně opatří nové falešné doklady. Tyto fotografie následně přispěly k odhalení příslušníků Silver A, neboť Morávek je nestačil před svou smrtí zlikvidovat
- Na druhý den měl patrně domluvenou schůzku s Thümmelem, cílem bylo dostat ho nějakým způsobem do bezpečí. Nevěděl však, že ten byl 20. března zatčen potřetí a definitivně
- Kolem poledne 21. března se Morávek s největší pravděpodobností setkal s příslušníky desantu Anthropoid, tedy s Gabčíkem a Kubišem, kteří ho informovali o chystaném atentátu na Heydricha a zřejmě žádali jeho spolupráci

Smrt

- 21. března 1942 večer měl schůzku, pravděpodobně s A-54, poblíž Ořechovky. Vydal se tam společně s Václavem Řehákem, který šel napřed.
- Nejpravděpodobnější verze je, že Řehák byl dopaden agenty gestapa a odváděn k autu. Morávek to z dálky viděl, nasedl na projíždějící tramvaj a chtěl Řeháka náhlou akcí vysvobodit. Část agentů gestapa zůstala v úkrytu, a Morávek tedy nabyl dojmu, že na gestapáky stačí
- Vyskočil z tramvaje a vydal se svému spolupracovníkovi na pomoc. Vzápětí se však z úkrytů vyhrnul zbytek gestapáků. Došlo k divoké přestřelce. Podle starších dohadů si prý na útěk obrácený a zraněný Morávek vzal život sám výstřelem do hlavy, což však neodpovídá pitevnímu protokolu

Smrt

- Morávek byl zasažen celkem šesti ranami – dvěma do nohou, dvěma do těla a dvěma do hlavy. Smrtelné zranění způsobila rána vypálená do boku, jež mu přetřala aortu. Ony dvě rány do hlavy mu z neznámých důvodů zasadili příslušníci gestapa, ačkoliv měli při akcích vždy rozkaz dostat podezřelé živé
- Oskar Fleischer mohl mít motivaci nenechat Morávka padnout živého do rukou svých soukmenovců, neboť Paul Thümmel patřil mezi jeho staré přátele a mohl s ním mít blíže nespecifikovanou dohodu. Neví se, jestli při závěrečném boji Morávek někoho z protivníků zranil či dokonce zabil. K celé události došlo nedaleko zastávky Prašný most

Hodnocení odbojářské činnosti

- Václav Morávek byl přesvědčený vlastenec.
- Celou svou osobností se snažil přispět k vyhnání německých okupantů a obnovení demokratického Československa. A tomuto cíli obětoval svůj život
- Je důležité podotknout, že ačkoliv mu přátelé a spolubojovníci postupně ubývali, nikdy nezůstal zcela sám
- Vždy měl okolo sebe statečné lidi, kteří mu i přes známá rizika pomáhali, dávali mu najíst, poskytovali přístřeší, dělali spojky, spolupracovali při vysílání, ošetřovali ho a půjčovali oblečení

Památník a Morávkův park

- Na místě jeho smrti, v blízkosti rušné křižovatky ulice Svatovítské a Milady Horákové a zastávky Prašný most, se nacházel až do roku 2008 skromný pomníček
- 6. října 2014 byl slavnostně odhalen inovovaný památník Václava Morávka za přítomnosti náčelníka generálního štábu Petra Pavla
- Po dokončení tunelu Blanka byly nově upravené parkové plochy pojmenovány Morávkův park
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ey3zZBaWppw>

Pamětní desky

Vyznamenání a medaile

- Československý válečný kříž 1939
- Řád Milana Rastislava Štefánika II. tř.
- Morávkovo jméno nese medaile udělovaná za spolupráci s Aktivními zálohami Armády České republiky

Motto: „Věřím v Boha a ve své pistole!“

Zdroje

- <http://www.memorial-vm.cz/vm.php>
- http://www.mukolin.cz/prilohy/Texty/539/14047_vaclav_moravek_str.288_295.pdf
- <https://zpravy.tiscali.cz/vaclav-moravek-posledni-ze-tri-kralu-ktery-si-drze-nechal-zapalit-cigaretu-od-gestapaka-310987>
- <https://zivotopis.osobnosti.cz/vaclav-moravek.php>
- <http://www.mistapametinaroda.cz/?id=585>
- [https://cs.wikipedia.org/wiki/T%C5%99i_kr%C3%A1lov%C3%A9_\(protinacistick%C3%BD_odboj\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/T%C5%99i_kr%C3%A1lov%C3%A9_(protinacistick%C3%BD_odboj))
- https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Mor%C3%A1vek
- <https://3odboj.webnode.cz/vaclav-moravek/>
- <https://3odboj.webnode.cz/tri-kralove/>
- https://www.irozhlaz.cz/veda-technologie_historie/pomnik-odbojare-moravka-se-vratil-na-prasny-most-musel-ustoupit-tunelu-blanka_201410061902_akottova2

Děkuji za pozornost
